

## תוכנית לימודים באזרחות כיתה ט'

### רציונל

לימודי האזרחות מבקשים לטפח אזרחים נאמנים למדינת ישראל ופועלים מתוך מחויבות לערכי התורה והמצוות, תוך חיזוק תחושת האחריות האישית והחברתית. **מטרת לימודי המקצוע בכיתה ט' היא להעניק לתלמידים תשתית של ידע, ערכים ומיומנויות הנדרשים במקצוע אזרחות, כבסיס ללימודי האזרחות בהמשך שנות התיכון.**

### דגשים מיוחדים בתוכנית

- 1. שילוב ערכים בהוראה** - שילוב הערכים האזרחיים בתוכנית הלימודים מאפשר לתלמידים החרדים להבין את חשיבותם של ערכים כמו צדק, כבוד האדם, סובלנות, ערבות הדדית ואחריות אזרחית, מתוך הקשר תורני ומוסרי.
- 2. רלוונטיות ואקטואליה** - מומלץ כי המורה יוסיף דוגמאות המתאימות לתלמידיו, לתקופה ולנושאים בתוכנית.
- 3. למידה רב תחומית** - תכנית הלימודים באזרחות מזמנת ממשקים רבים להוראה רב תחומית, לתחומי דעת כמו, תנ"ך, מחשבת ישראל היסטוריה ועוד. מומלץ להפנות את התלמידים לטקסטים מתחומי דעת שונים הנלמדים בתוכנית הלימודים, שילוב של רעיונות, תכנים ודרכי חשיבה ממספר תחומי דעת מעמיק את הלמידה ומאפשר ראייה רחבה של הנושא.
- 4. גיוון דרכי ההוראה** - מומלץ להשתמש בדרכי הוראה מגוונות המקדמות למידה מעמיקה ומשמעותית, חווייתית והתנסותית, שיתופית, עצמאית, חוץ כיתתית ולמידה בדרך החקר.

### מטרות כלליות:

#### הלומדים

1. יכירו את יסודות המשטר על היבטיו המרכזיים: מבנה מערכת השלטון, התפקידים והסמכויות של שלוש הרשויות ומערכת היחסים ביניהן.
2. יבינו את משמעות המושגים אזרח ואזרחות במדינה דמוקרטית, ואת זכויותיו וחובותיו של האזרח.
3. יבססו עקרונות המעצבים את השקפת עולמו של יהודי שומר תורה ומצוות בחיי מדינה.
4. יכירו סוגיות בנושאי דת ומדינה בישראל ויבינו את האתגרים הנובעים מכך.
5. יטפחו מיומנויות לשוניות וחשיבה ביקורתית יטפחו שיח מכבד על סוגיות שנויות במחלוקת.
6. יפתחו כישורים ומיומנויות אזרחיות, הבחנה בין עובדה לדעה, חשיבה ביקורתית ועצמאית ויהיו מסוגלים לגבש עמדה מושכלת ומנומקת, יכולת הבעה בכתב ובעל פה, יכולת טיעון, שיתוף פעולה עם אחרים.

## הנושאים ותתי הנושאים - תוכנית הלימודים באזרחות- כיתה ט'

לתשומת לבכם: הוראת מקצוע האזרחות בכיתה ט' נועדה להקנות לתלמידים בסיס ידע ראשוני שישמש כתשתית להעמקה בלימודי האזרחות בחטיבה העליונה. לכן, תהליך ההוראה והלמידה בשלב זה יהיה ברמת יסוד בלבד ויתמקד בהקניית מושגים בתחום הדעת והתנסות במיומנויות.

| הנושא               | תתי נושאים                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| עם ישראל- עם התורה  | <p>עיון בשניים מתוך המאמרים הבאים:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>מאמרו של הרב יחזקאל אברמסקי – "קבלת תורה וארץ האבות".</li> <li>המאמר "ארץ ישראל" - של רבי אלחנן ווסרמן מתוך "קובץ מאמרים".</li> <li>מאמרו של הרב נויגרשל- "מדינת ישראל או מדינת ה'"</li> </ul>                                                                                                                                  |
| עם ישראל וארץ ישראל | <ul style="list-style-type: none"> <li>הקשר בין עם ישראל לארץ ישראל – על פי בראשית א' - רש"י.</li> <li>רמב"ן ויקרא י"ח, כ"ה: הבטחה לאבות, יציאת מצרים.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                             |
| מהי אזרחות?         | <ul style="list-style-type: none"> <li>לשם מה לומדים אזרחות?</li> <li>הסתכלות תורנית על המושג "אזרחות"</li> <li>מושגי יסוד- אזרח ואזרחות- מעמד משפטי (זכויות וחובות)</li> <li>מדינה- הגדרה הכוללת את התנאים לסיווגה של ישות פוליטית כמדינה: שטח המדינה, אוכלוסייה, ריבונות – עצמאות מדינית.</li> </ul>                                                                                                        |
| משטרים מדיניים      | <ul style="list-style-type: none"> <li>המלוכה בישראל על פי התורה, מלכות יהודה וישראל.</li> <li>מלוכה באומות העולם לסוגיה: <ul style="list-style-type: none"> <li>- מונרכיה אבסולוטית.</li> <li>- מונרכיה חוקתית.</li> <li>- מונרכיה פרלמנטרית.</li> </ul> </li> <li>דיקטטורה.</li> <li>דמוקרטיה: <ul style="list-style-type: none"> <li>- דמוקרטיה ישירה.</li> <li>- דמוקרטיה ייצוגית.</li> </ul> </li> </ul> |

|                                                                                                                                                                                                                                |                                               |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• גבולות ארץ ישראל :</li> <li>- גבולות ההבטחה.</li> <li>- גבולות יהושע.</li> <li>- גבול עולי בבל.</li> <li>• גבולות מדינת ישראל :</li> <li>- הקו הירוק.</li> <li>- הקו הסגול</li> </ul> | <b>גבולות ארץ ישראל וגבולות מדינת ישראל :</b> |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• חלוקה אתנית.</li> <li>• פיזור האוכלוסיה.</li> </ul>                                                                                                                                   | <b>אוכלוסיית מדינת ישראל</b>                  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• סמלי המדינה</li> <li>• לוח השנה העברי</li> <li>• חקיקה דתית</li> </ul>                                                                                                                | <b>מדינת ישראל כמדינת הלאום היהודית</b>       |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• מבנה הרשויות כמשקף את העקרונות הדמוקרטיים</li> <li>• הרשות המחוקקת</li> <li>• הרשות המבצעת</li> <li>• הרשות השופטת</li> </ul>                                                         | <b>רשויות השלטון</b>                          |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• תפקידה של התקשורת והשפעה על הדמוקרטיה</li> <li>• פייק ניוז- זיהוי התופעה והתמודדות עימה</li> <li>• חשיבות צריכת תקשורת ביקורתית</li> </ul>                                            | <b>תקשורת ודמוקרטיה</b>                       |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• מרכיביה ומאפייניה.</li> <li>• פעילות תורנית, חברתית וסוציאלית.</li> <li>• הפעילות לציבור הרחב.</li> </ul>                                                                             | <b>החברה החרדית במדינת ישראל</b>              |